

5. Boken om fredagstidebønnen

Del 1: Måten å utføre *ghosl* på på fredag

1. Det berettes etter Abō Horayrah at Guds sendebud ﷺ sa: «Den som utfører *ghosl* som *ghosl* etter *janābah* på en fredag,¹ og deretter går av sted² i den første delen av tiden,³ tilsvarer det som om han har ofret en kamel.⁴ Den som går av sted i den andre delen av tiden, tilsvarer det som om han har ofret en ku. Den som går av sted i den tredje delen av tiden, tilsvarer det som om han har ofret en vær med horn. Den som går av sted i den fjerde delen av tiden, tilsvarer den som om han har ofret en høne. Den som går av sted i den femte delen av tiden, tilsvarer det som om han har ofret et egg. Når imamen kommer ut,⁵ møter englene opp for å lytte til fredagsprekenen.⁶»

2. Det berettes etter Abō Horayrah at han pleide å si: «*Ghosl* på fredag er pålagt enhver kjønnsmoden person, slik *ghosl* som utføres etter *janābah*.⁷»

¹ Ordene sier tydelig at *ghosl* på denne dagen skal være lik *ghosl* etter *janābah*.

Beretningen opplyser hvordan man skal utføre *ghosl*, ikke at den er obligatorisk. For hadde den vært obligatorisk, kunne bare den som utfører *ghosl*, oppfylt plikten om å forrette fredagstidebønnen. De skriftlærde er enige om at det er tillatt å forrette fredagstidebønnen uten å ha utført *ghosl*. Det finnes beretninger som innebærer ordene «*ghosl* er obligatorisk». Men det er ikke slik, *ghosl* er kun en vektlagt *sonnah*. Det gjengis etter imam Mālik at han mente at det ikke var obligatorisk, til tross for at ordene tydelig er der. Flere bevis finnes, ett av dem er som følger: «Den som utfører *wodō*' på fredag, er det nok for ham, og det er en god ting å gjøre, men å utføre *ghosl*, er bedre.» Gjengitt av Abō Dāwōd (*As-Sonan: Bāb fī ar-rokḥṣah fī tark al-ghosl yaum al-jomo'ah*, 1:97#354) og An-Nasā'ī (*As-Sonan: Bāb ar-rokḥṣah fī tark al-ghosl yaum al-jomo'ah*, 3:94#1380).

Profeten ﷺ sa: «... enhver kjønnsmoden muslim ...», det beviser at fredagstidebønnen ikke er pålagt barn. Ifølge de skriftlærdes konsensus er den heller ikke pålagt kvinner. Ibn al-'Arabī, *Al-Masālik fī sharḥ mowaṭṭa' Mālik*, 2:433–435.

² Imam Māliks standpunkt er at *ghosl* er knyttet til å dra av sted til fredagstidebønnen. Han baserer det på ordene til Hans Hellighet ﷺ: «Når en av dere kommer til fredagstidebønnen, bør han utføre *ghosl*.» Derfor nytter det ikke ifølge ham å utføre den tidlig på morgenen og så legge seg til å sove, for det bryter *ghosl*. Ibn al-'Arabī, *Al-Masālik fī sharḥ mowaṭṭa' Mālik*, 2:436.

³ Imam Mālik sa: «Å gå til fredagstidebønnen er etter *zawāl* (når solen begynner sin nedstigning ved å forlate senitpunktet), det er den første *takbīr*, som innleder delen av den tiden som er nevnt. Disse tidsdelene er alle del av en og samme tidsperiode.» Ibn al-'Arabī, *Al-Masālik fī sharḥ mowaṭṭa' Mālik*, 2:437.

⁴ Det er belønningen for å være tidlig ute og påpasselig. Den troende viser at han har satt av sin tid for Herren. I gjengjeld belønner Gud ham med en lønn for å ha ofret en kamel, en ku, en vær med horn, en høne eller et egg. Men dessverre er det ikke mulig for alle i Norge å oppnå dette, siden fredag er en vanlig arbeidsdag.

⁵ Det vil si at han setter seg på prekestolen, og bønnekallet for fredagstidebønnen ropes ut. Følgende beretning bekrefter det: «Når imamen setter seg, ruller englene sammen sine skriftrull og møter opp for å høre på fredagsprekenen.» Al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb zīkr al-malā'ikah*, 4:111#3211.

I mange ikke-arabiske land er det vanlig å holde en tale på landets eget språk før selve fredagsprekenen holdes på arabisk. Derfor vil denne beretningen antyde for disse tilfellene at imamen setter seg på prekestolen. Selv om man gjerne skulle ha latt være å holde denne talen og heller innledet fredagsprekenen på arabisk og holdt resten på de respektive lands språk, slik som fredagsprekenen i Norge burde være på norsk. Det vil føre til at den vil få den respekten den fortjener, og folket vil lære noe og oppmerksomheten vil være festet ved talen.

⁶ Det vil si at på dette tidspunktet slutter de å notere den tidligere belønningen som de noterte med tanke på et offer for Gud. Disse englene har kun denne handlingen som oppgave. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa'*, 1:184.

⁷ Guds sendebud ﷺ sa: «Den som utfører *wodō*' fullkomment, og deretter kommer til fredagstidebønnen og hører på (fredagsprekenen) og fester oppmerksomheten (forblir stille og konsentrerer seg om ordene) på den, alle hans synder fra den tiden til neste fredag og tre dager i tillegg blir tilgitt. Men den som rører småstein (under fredagsprekenen), har forårsaket en forstyrrelse.» An-Nīsābōrī, *Al-mosnad aṣ-ṣaḥīḥ: Bāb faḍl man istama'a wa anṣata fil-khoṭbah*, 2:588#27.

3. Det berettes etter Sālim ibn ‘Abdollāh at han sa: «En mann⁸ fra Guds sendebuds ﷺ følgesvenner kom inn i moskeen på en fredag mens ‘Omar ibn al-Khaṭṭāb holdt fredagsprekenen.⁹ ‘Omar sa: 'Hva for en tid er dette?'^{10,11} Han svarte: 'Å, de troendes leder! Jeg vendte tilbake fra basaren og hørte bønnekallet,¹² etter det gjorde jeg ikke noe mer enn å utføre *woḍō*'.¹³ ‘Omar sa: 'Bare *woḍō*', enda du visste at Guds sendebud ﷺ pleide å befale¹⁴ folk å utføre *ghosl*?!¹⁵»

⁸ Det var vår mester ‘Othmān ibn ‘Affān ﷺ. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:374.

⁹ I og med at vår mester ‘Othmān ﷺ gikk med det samme han hørte bønnekallet, tyder disse ordene på at han kom da vår mester ‘Omar ﷺ hadde stilt seg på prekestolen, men alt tyder også på at han skal ha rukket fredagsprekenen i dens innledende fase.

¹⁰ «Hva for en tid er dette å komme på?»

Spørsmålet ble stilt for å irettesette og kritisere ham: «Hvorfor drøye du helt til denne tiden?» Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:374.

¹¹ Grunnen til at han spurte, var å opplyse ham om at dette er ingen tid å komme på, og at på denne tiden har englene rullet sammen skriftrullene. En imams oppgave er å påby det rette og forby det urette, derfor gjør ikke hans henvendelse til en annen person fredagstidebønnen null verdt. Når den som blir spurt, svarer imamen, fører heller ikke det til noen skade. Ibn al-Qāsim sa: «Det at imamen taler til en, og han svarer ham under fredagsprekenen, blir ikke ansett som noe som gjør fredagstidebønnen null verdt.» For det å feste oppmerksomheten ved og lytte godt etter ham og hans ord er imamens rett. Hvis han spør en person i forsamlingen om en ting, har vedkommende tillatelse til å svare ham. Men ingen andre enn den imamen har talt til, kan tale under den samtalen. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:184.

¹² Han unnskyldte seg ved å opplyse om det som forsinket ham. Det gjengis etter imam Mālik at følgesvennene ﷺ pleide å mislike å ikke arbeide på fredager, slik som jødene gjør i respekt for sabbaten og kristne for søndagen. Det hele tyder på at det er tillatt å arbeide og drive med handel – kjøp og salg – helt til bønnekallets tid på fredagen. Bakgrunnen for denne tillatelsen er det følgende verset: «Å, dere troende! Når det blir kalt til fredagstidebønnen på fredagen, skynd dere med det samme til Guds ihukommelse, og la handel være. (Koranen 62:9)» Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:185.

Det er verdt å vite at på den tiden fantes det ikke to bønnekall før fredagsprekenen. Det var ett bønnekall, og det var det som var før fredagsprekenen. Det bønnekallet som vi kjenner til i dag, som viser til at tiden for fredagstidebønnen har begynt, ble lagt til av vår mester ‘Othmān ﷺ under hans kalifperiode.

¹³ Da jeg hørte bønnekallet, vendte jeg hjem til familien og utførte kun *woḍō*. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:375.

¹⁴ Dette ordet er for å framheve handlingen ettertrykkelig, det vil si å legge vekt på den, men ikke å gjøre den obligatorisk. Det er pålagt mennesket å streve hardt under tilbedelse av Gud, mens det å øke sine overskytende og frivillige handlinger som knytter bånd til Herren, er for å oppnå Hans tilfredshet. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:185.

¹⁵ Vår mester ‘Omar ﷺ legger vekt på den vektlagte *sonnah* – «lot du være å praktisere den for handel?».

Når vår mester ‘Othmān ﷺ hørte bønnekallet, valgte han å utføre *woḍō*, for det kunne gjøres istedenfor *ghosl*, men fredagsprekenen kunne ikke erstattes med noe annet. Derfor prioriterte han den. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghaṭṭā ‘an wajhil-Mowaṭṭa’*, 1:256.

Vår mester ‘Omar ﷺ anså det som viktigere å sette seg ned for å lytte til fredagsprekenen og forrette fredagstidebønnen enn å gå ut for å utføre *ghosl*. Derfor nektet han ham ikke å sette seg ned. Den handlingen krever at det må ha vært konsensus blant følgesvennene ﷺ at *ghosl* for fredagstidebønnen ikke er obligatorisk. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:185.

Al-Qāḍī ‘Iyāḍ sa: «Det er ikke obligatorisk å være til stede under fredagsprekenen, men det er veldig viktig, det er det flertallet blant Mālikī-lærde sier. Det at vår mester ‘Othmān ﷺ sa at han ikke gjorde noe mer enn å gjøre *woḍō*’ og så komme til moskeen, viser at han ikke mistet noe av fredagsprekenen. Det finnes ikke noe bevis som kan bevise at han mistet noe av den.» Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:376.

Det er obligatorisk å gå mot moskeen når man hører bønnekallet til fredagsprekenen, ifølge de samtlige lovskoler. Men i Norge blir tilfellet annerledes, da bønnekallet ikke ropes ut i det fri, derfor må vi forholde oss til tiden som er satt opp i vår lokale moské.

4. Det berettes etter Abō Sa‘īd al-Kodrī at Guds sendebud ﷺ sa: «*Ghosl* for fredagen¹⁶ er ettertrykkelig vektlagt¹⁷ for enhver kjønnsmoden person¹⁸.»

5. Det berettes etter Ibn ‘Omar at Guds sendebud ﷺ sa: «Når en av dere kommer¹⁹ til fredagstidebønnen,²⁰ bør han utføre *ghosl*.²¹»

Imam Mālik sa: «Den som utfører *ghosl* tidlig på dagen på fredagen. Hvis han har en intensjon med den at det skal være *ghosl* for fredagstidebønnen, vil ikke denne *ghosl* være tilstrekkelig for hans del, til ikke han utfører *ghosl* når han drar av sted.²² Det er fordi Guds sendebud ﷺ sa i beretningen til Ibn ‘Omar: 'Når en av dere kommer til fredagstidebønnen, bør han utføre *ghosl*.»

Imam Mālik sa: «Om en person utfører *ghosl* på fredagen, om det blir gjort tidlig eller sent,²³ og han har en intensjon med den som *ghosl* for fredagstidebønnen,²⁴ men så skjer det noe som bryter hans *woḍō*, da skal han ikke gjøre noe annet enn *woḍō*,²⁵ og den *ghosl* som han utførte, er tilstrekkelig for ham.²⁶»

¹⁶ Ifølge imam Māliks standpunkt er betydningen: «*Ghosl* for fredagstidebønnen er ...».

¹⁷ Ordet «الواجب» er blitt brukt som emfase i setningen, slik at kravet blir emfatisk. For dette ordet er blitt brukt med betydningen: ettertrykkelig, og ikke som obligatorisk. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa*, 1:185.

¹⁸ Det gjelder særskilt menn, og ikke kvinner. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa*, 1:186.

¹⁹ Ghosl for fredagstidebønnen kreves av den som kommer til den, som det er pålagt. Det er følgende: En mann som er beboer av området, en som er fri (i vår tid kan det sammenlignes med en som har fleksibel jobb), en som er kjønnsmoden, den som makter. For disse er ikke fredagstidebønnen pålagt: en reisende, en slave (i vår tid kan det sammenlignes med en som ikke har fleksibel jobb) og en kvinne. Det er det som er kjent, ifølge imam Māliks lære. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa*, 1:186.

²⁰ الجمعة – er brukt som «fredagstidebønnen», og befalingen gjelder den som kommer til den. Det gjør det tydelig at *ghosl* er knyttet til fredagstidebønnen, og ikke selve dagen. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa*, 1:186.

²¹ Det kreves like ettertrykkelig å ta på parfyme og fine klær og stelle seg i tillegg til *ghosl* for den som kommer til fredagstidebønnen. Det er foretrukket at man stiller seg, slik som å klippe barten og neglene, barberer armhulehår og pusser tennene og fjerner kjønns hår hvis det er behov for det. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa*, 1:186.

²² Imam Māliks standpunkt er at *ghosl* er knyttet til når man drar av sted for fredagstidebønnen. Ibn Wahb sa: «Det rette er vel å utføre *ghosl* for fredagstidebønnen fra og med etter daggry. Men det er mer overordnet å knytte *ghosl* til når man drar av sted.» Ifølge Mālikī-lovskolen legges det vekt på at spor etter *ghosl* skal være igjen på ens kropp og utseende. Det vil si at man skal være ren, lukte godt og se bra ut. For hvis en utfører *ghosl* tidlig på dagen og så legger seg til å sove, da forsvinner spor etter *ghosl*. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa*, 1:186.

Ifølge noen skriftlærde sa imam Mālik seg enig i kravet til al-Auzā‘ī og al-Layth om denne saken, og flertallet sier: «Den er tilstrekkelig fra og med daggry.» Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghattā ‘an wajhil-Mowaṭṭa*, 1:257.

²³ Det refererer til før og etter *zawāl* (når solen begynner sin nedstigning ved å forlate senitpunktet). Det å utføre *ghosl* tidlig og dra av sted eller forsinke den og dra av sted, er bundet til det å dra av sted. For Mālikī-lovskolen mener at *ghosl* ikke er tilstrekkelig med mindre den er knyttet til det å dra av sted til fredagstidebønnen. Å utføre *ghosl* for tidlig er også ansett som mislikt, ifølge Mālikī-lovskolen. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghattā ‘an wajhil-Mowaṭṭa*, 1:258.

²⁴ Det viser til at denne *ghosl* krever intensjon, ifølge Mālikī-skriftlærde. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa*, 1:187.

²⁵ Vår mester ‘Abd-or-Raḥmān ibn Abzā ﷺ utførte *ghosl* for fredagstidebønnen, deretter hendte noe som brøt hans *woḍō*. Han utførte *woḍō*, men utførte ikke *ghosl* på nytt. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa* ‘al-imām Mālik, 1:381.

²⁶ Ifølge Mālikī-lovskolens prinsipp strider ikke dette utsagnet mot det første. For *ghosl* er bundet til å dra av sted. I det første utsagnet nevnes ikke det å dra av sted for fredagstidebønnen. Det er kun en *ghosl* som blir utført tidlig på morgen med en intensjon. Hva som hender etter det, vet vi ikke.

Del 2: Det som angår å feste sin oppmerksomhet²⁷ under fredagstidebønnen mens imamen preker²⁸

6. Det berettes etter Abō Horayrah, at Guds sendebud ﷺ sa: «Hvis du sier så mye som: 'Fest din oppmerksomhet ved prekenen!²⁹ til din ledsager³⁰ mens imamen holder prekenen på fredagen,³¹ har du i sannhet gjort noe unyttig!³²»

7. Det berettes etter Tha‘labah ibn Abī Mālik al-Qorazī at han opplyste ham³³ at de pleide å forrette bønn³⁴ på fredagen under tiden³⁵ til ‘Omar ibn al-Khaṭṭāb helt til ‘Omar pleide å

²⁷ الإنصات – for å forstå ordets betydning, må vi skille mellom følgende to ord: a) «السَّماع» og b) «الإسْتِمَاع». Begge ordenes grunnleggende betydning er den samme. Men ifølge den arabiske morfologien kjenner vi til at når et ord får flere bokstaver, får det en større og dypere betydning. Det som angår a), er som følger: Denne handlingen er basert på at man lytter til noe, men som regel har man ingen intensjon eller et mål med å gjøre det, selv om man også kan ha det. Når det gjelder b): Her har lytteren en intensjon, derfor er han stille og søker lærdom av talerens ord.

«الإنصات» defineres som å være stille og lytte med intensjon om å søke lærdom av talerens ord ved å feste sin oppmerksomhet ved dem, og å respektere og etterleve dem. Moḥammad ibn Aḥmad al-Qorṭobī, *Al-Jāmi‘ li aḥkām al-Qor‘ān*, 2. utgave (Kairo: Dār al-kotob al-miṣriyyah, 1964), 7:354.

²⁸ Imam Māliks standpunkt er at når imamen stiller seg på prekestolen og innleder talen ved å prise Gud, da må enhver som hører hans stemme, bli helt stille og lytte. Før det er det mulig å snakke med hverandre. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghaṭṭā ‘an wajhil-Mowaṭṭa’*, 1:259.

²⁹ Det er obligatorisk å feste sin oppmerksomhet ved fredagsprekenen for den som er til stede under den og hører den eller ikke kan han høre den (er døv, eller om høyttalerne ikke fungerer), ifølge imam Māliks lære.

³⁰ Den som sitter ved siden av en, eller om man får med seg at en person i nærheten driver og gjør noe som forstyrrer, i dette tilfellet vil det si ledsager eller den man har slått følge med til fredagstidebønnen.

³¹ Forbudet gjelder særskilt fredagsprekenen.

Ordene er tydelige og betyr at man skal være helt stille, det er ikke engang tillatt å be andre være stille. Det finnes heller intet bevis på at det er tillatt å resitere Koranen eller å gjøre *zikr* (det vil si å prise Guds navn og lignende) under fredagsprekenen. Det vil si at det også er forbudt å gjøre sånn uten videre. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:381.

³² اللغو واللّعا – Et feiltrinn, eller det som ikke blir ansett som riktig ved tale eller noe annet, og man oppnår ikke noe nytte og gagn ved det. Al-Ifriqī, *Lisān-ol-‘Arab*, 15:250.

Med unyttig vil det si: Du mistet din fredagstidebønns belønning, eller den ble ugyldig.

En beretning gjengitt etter vår mester ‘Alī ﷺ lyder: «Den som sier: 'Vær stille!' Han har snakket, og den som snakker, for ham er ikke fredagstidebønnen!» Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:382.

Denne problemstillingen kan forstås gjennom at den som ber noen andre å være stille under tidebønnen, han gjør sin tidebønn ugyldig, derfor blir også den som sier til noen andre at vedkommende skal være stille, en som gjør sin fredagstidebønn ugyldig.

Tilbedelse som vil bli ansett som mye eller gjentakende, er ikke tillatt, for fredagsprekenen er påbudt gjennom loven. Den har et eget mål gjennom påminnelse, formaning, påby det gode og forby det onde. Det å nevne Gud og lovsynge Guds hellighet og andre form for tilbedelse som ikke blir ansett som mye, fører ikke til tap i fredagstidebønnen, for dette bryter ikke ens konsentrasjon. Slik som å si: «All lovprisning tilhører Gud» etter at man nyser, eller søke Guds vern når helvete blir nevnt. Det er best å gjøre dette inni seg.

Det gjengis etter imam Mālik at når imamen resiterer: «Sannelig, Gud og Hans engler sender velsignelser over profeten», bør man sende velsignelser over profeten ﷺ inni seg. Når imamen ber en skuddbønn under fredagsprekenen, kan man si *āmīn*, men ikke heve stemmen for høyt.

Når det gjelder det å feste sin oppmerksomhet – å være stille og lytte godt etter – ved fredagsprekenen, gjelder det fra når imamen innleder fredagsprekenen og når han sitter mellom begge prekenene, helt til han fullfører den andre prekenen. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:188.

³³ Ibn Shihāb az-Zohrī.

³⁴ Overskytende/frivillige bønner.

³⁵ Kalifperioden til vår mester ‘Omar ﷺ.

komme ut. Når ‘Omar kom ut og satte seg på prekestolen, kalte bønnekalleren ut bønnekallet.³⁶

Tha‘labah sa: «Vi satt og pratet,³⁷ men når bønnekallerne ble stille³⁸ og ‘Omar stod opp og prekte,³⁹ festet vi vår oppmerksomhet ved prekenen, og ingen av oss snakket da.»⁴⁰

Ibn Shihāb sa: «Når imamen kommer ut, stanser bønnen,⁴¹ og hans preken stanser prat.»

8. Det berettes etter Mālik ibn Abī ‘Āmir at ‘Othmān ibn ‘Affān pleide å si under fredagsprekenen –⁴² og en sjelden gang skal han ikke ha sagt dette mens han holdt fredagsprekenen: «Når imamen står for å holde prekenen på fredagen, lytt godt etter og fest oppmerksomheten ved ham. Sannelig, den som fester oppmerksomheten, men ikke klarer å høre, har like mye andel⁴³ som den som fester oppmerksomheten og lytter.⁴⁴ Når det blir ropt ut *iqāmah* for tidebønnen, rett så på radene og ha skuldrene inntil hverandre.⁴⁵ Sannelig, det å rette på radene er en del av å fullføre tidebønnen.»

Deretter pleide han ikke å framsi *takbīr* før mennene som hadde fått ansvaret for å rette på radene, opplyste ham at radene var oppstilte, først da framsa han *takbīr*.

³⁶ Det var vanlige å kalle ut bønnekallet på tiden til profeten ﷺ når Hans Hellighet ﷺ satte seg på prekestolen, og det samme gjelder våre mestre Abō Bakr og ‘Omar رضي الله عنه. Men under kalifperioden til vår mester ‘Othmān رضي الله عنه ble det veldig mange folk, derfor la han til et tredje bønnekall ved az-Zaurā’ (et sted på markedet i Medina). Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowāṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:384.

³⁷ Pratet om religiøs kunnskap, og ikke verdslige ting. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowāṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:384.

³⁸ Ble ferdig med bønnekallet.

³⁹ Dette beviser at imamen skal stå og preke under fredagsprekenen.

⁴⁰ Beretningen beviser at det ikke er tillatt å be overskytende bønnen idet imamen kommer inn i bedesalen og er på vei til prekestolen.

Når imamen har steget opp på prekestolen for å sette seg, skal han ikke hilse på folket. Det er det som er kjent ifølge Mālikī-lovskolen. Imam Māliks standpunkt er det at det å feste oppmerksomheten ved imamen begynner når han innleder prekenen, og ikke idet han har satt seg på prekestolen. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowāṭṭa’*, 1:189.

⁴¹ Imam Mālik sa at den som innleder en overskytende bønn før imamen kommer, kan fint og rolig fullføre den, da han innledet den under en tid der det var tillatt for ham å gjøre det. Det er pålagt ham å fullføre den bønnen.

Imam Māliks standpunkt er at hvis en person kommer inn i bedesalen før imamen har rukket å sette seg eller bønnekalleren har begynt å kalle ut bønnekallet, bør han ikke forrette en overskytende bønn. Men hvis han innleder den ved å glemme seg eller i uvitenhet, stanser ikke det hans bønn, og han bør fullføre den.

Den som kommer idet imamen preker, han må sette seg, og ikke innlede en bønn. Dette er imam Māliks mening. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowāṭṭa’*, 1:189–190.

⁴² Vår mester ‘Othmān رضي الله عنه hadde gitt autoritet til noen folk om å rette på radene da han fikk vite om profetens ﷺ befaling vedrørende det. Han fikk også vite om folks forvissning om at det var en form av tidebønnen og dens overlegenhet, men ikke av dens påbud. Det var kanskje derfor noen av dem holdt ut med det, for hans hjerter baserte seg på tidebønnens gyldighet. Han ville at folket skulle forrette tidebønnen på den beste og mest fullkomne måten. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowāṭṭa’*, 1:190.

⁴³ Like mye belønning.

⁴⁴ Belønningen deres er lik når det gjelder det å feste oppmerksomheten ved den, men den varierer når det gjelder å gå ut tidligere for fredagstidebønnen, og det er en annen from handling som fører en Gud nærmere. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowāṭṭa’*, 1:190.

⁴⁵ Det er en befaling om å rette på radene, for det er *sonnah* under tidebønnen og dens forrettelse, men det er ikke et av dens krav for at tidebønnen skal være gyldig, dette er imam Abō Ḥanīfahs og imam ash-Shāfi‘īs mening. Imam Ibn Ḥanbal mener at tidebønnen blir ugyldig hvis man forretter tidebønnen bak raden man skal stå i. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowāṭṭa’*, 1:190.

9. Det berettes etter Nāfi‘ at ‘Abdollāh ibn ‘Omar så to menn snakke mens imamen holdt prekenen på fredag. Han kastet småstein på dem for å gjøre dem stille.⁴⁶

10. Det berettes etter imam Mālik at han fikk høre at en mann nøys på fredagen mens imamen holdt prekenen, og en mann ved hans side påkalte Guds nåde over ham.⁴⁷ Han⁴⁸ spurte Sa‘īd ibn al-Mosayyab om det. Sa‘īd forbød ham å gjøre det og sa: «Ikke gjør det igjen!»

11. Det berettes etter imam Mālik at han spurte Ibn Shihāb om å snakke på fredagen når imamen har kommet ned fra prekestolen før han framsier *takbīr*. Ibn Shihāb sa: «Det er ikke noen fare med det.»⁴⁹

Del 3: Det som angår den som rekker én bønneenhet⁵⁰ på fredagen

12. Det berettes etter Ibn Shihāb at han pleide å si: «Den som rekker⁵¹ én bønneenhet av fredagstidebønnen, han bør forrette én bønneenhet i tillegg⁵² til den.» Ibn Shihāb sa: «Det er *sonnah*.⁵³»

Imam Mālik sa: «Det var det jeg så kunnskapens folk fra byen vår⁵⁴ gjøre. Dette fordi Guds sendebud ﷺ sa: 'Den som rekker én bønneenhet av tidebønnen, har i sannhet rukket tidebønnen.'»

⁴⁶ Vår mester Ibn ‘Omar ﷺ nektet de to som snakket med hverandre, han kunne ikke direkte snakke med dem, derfor kastet han småstein på dem. Imam Mālik's standpunkt er å ikke gjøre tegn, for det blir ansett som noe som fører til at fredagstidebønnen blir ugyldig. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:190.

⁴⁷ Det å påkalle Guds nåde (بِرَحْمَةِ اللَّهِ) over den som nyser, blir ansett som å snakke under fredagsprekenen, og det er mislikt og fører en ut av tilstanden å være stille og lytte med intensjon om å søke lærdom av talerens ord ved å feste sin oppmerksomhet ved dem, og å respektere og etterleve dem. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:191.

⁴⁸ Mannen som hadde påkalt Guds nåde over den som nøys.

⁴⁹ Regelen om å feste oppmerksomheten ved fredagsprekenen gjelder når den holdes, og når den er over, er det tillatt å snakke fram til tidebønnen innledes. Men det finnes skriftlærde blant Mālikī-lovskolen som mener at man ikke skal snakke da heller. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghattā ‘an wajhil-Mowaṭṭa’*, 1:263.

⁵⁰ Én bønneenhet av fredagstidebønnen.

⁵¹ Det er ikke noen uenighet om at hvis en person rekker en del av fredagsprekenen, så har han rukket fredagstidebønnen. Tidebønnen til den personen som går glipp av fredagsprekenen, men rekker hele fredagstidebønnen, blir ansett som gyldig og korrekt. Det finnes skriftlærde blant *tābi‘ōn* som sier at fredagstidebønnen ikke er gyldig hvis man mister fredagsprekenen, for da må man heller forrette middagstidebønnens fire bønneenheter. Men flertallet har valgt å følge ordene til Hans Hellighet ﷺ: «Den som rekker én bønneenhet av tidebønnen, har i sannhet rukket tidebønnen.» Det er derfor man må rekke én bønneenhet av den med imamen som i alle tidebønner. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:191.

⁵² Hvis man har rukket én bønneenhet av fredagstidebønnen, så legger man til én bønneenhet etter at imamen og resten av forsamlingen har fullført fredagstidebønnen. Imamen og forsamlingen blir til et krav for det å rekke én bønneenhet av fredagstidebønnen. Siden han først rekker imamen idet imamen sitter i fredagstidebønnen, så er imam Mālik's, imam ash-Shāfi‘'s og en gruppe av de rettslærdes standpunkt at vedkommende har mistet fredagstidebønnen, og han må heller forrette fire bønneenheter av middagstidebønnen. Mens imam Abō Ḥanīfah og al-Qāḍī Abō Yōsof mener at han bør forrette fredagstidebønnens to bønneenheter, for han rakk den. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:191.

Standpunktet om å forrette fredagstidebønnen hvis man innleder den før imamen har utført *taslīm*, er basert på følgende ord av Hans Nåde ﷺ: «Det dere rekker, så forrett, og det dere mister, fullfør det.» Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:387.

⁵³ Det er det de lærde er enige om. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghattā ‘an wajhil-Mowaṭṭa’*, 1:263.

⁵⁴ Medina.

Imam Mālik sa om den som er i en folkemengde⁵⁵ på en fredag og får utført *rokō* , men ikke får utført *sajdah* før imamen har reist seg opp eller før imamen blir ferdig med å forrette tidebønnen: «Hvis han er i stand til å utføre *sajdah* og allerede har utført *rokō* , bør han utføre *sajdah* når folk reiser seg. Men hvis han ikke kan utføre *sajdah* før imamen er ferdig med tidebønnen, da foretrekker⁵⁶ jeg at han begynner på nytt med tidebønnen – fire bønneenheter av middagstidebønnen.»

Del 4: Det som angår den som begynner å blø neseblod på fredagen

13. Imam Mālik sa: «Den som begynner å blø neseblod på fredagen mens imamen holder prekenen, og går ut⁵⁷ og ikke vender tilbake før imamen er ferdig med tidebønnen,⁵⁸ han må da forrette fire bønneenheter.»

Imam Mālik sa om den som forretter en bønneenhet med imamen på fredagen, men så begynner å blø neseblod, og går ut og kommer tilbake,⁵⁹ og imamen har forrettet begge bønneenhetene, at den personen kan påbygge med en bønneenhet så lenge han ikke talte med noen.

Imam Mālik sa: «Det er ikke pålagt den som blør neseblod, eller om noe annet hender ham og han må gå ut,⁶⁰ at han må spørre imamen om tillatelse på fredagen når han vil gå ut.»

Del 5: Det som angår å skynde⁶¹ seg på fredagen

14. Det berettes etter imam Mālik at han spurte Ibn Shihāb om Guds – den Allmektiges og den Majestetiskes – ord : «Å, dere troende! Når det blir kalt⁶² til fredagstidebønnen, så

⁵⁵ Denne folkemengden tolkes til å være i den første bønneenheten, for han har muligheten til å utføre *sajdah* når folk har reist seg opp og forretter den andre bønneenheten. Men hvis han blir sikker på at han ikke kommer til å klare å utføre *sajdah* før imamen har fullført tidebønnen, da må han heller forrette middagstidebønnen. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa* , 1:191.

Folkemengde kan anses som en hvilken som helst hindring som fører til at man ikke får utført *sajdah*.

Grunnen til at han må innlede middagstidebønnen, er at han ikke forrettet én bønneenhet med imamen, for ellers kunne han ha påbygd den han innledet. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī 'alā Mowaṭṭa' al-imām Mālik*, 1:388.

⁵⁶ Ibn 'Abd-ol-Barr sa at «foretrekker» betyr det han har valgt å følge av meningen til de før ham, og dette er obligatorisk, ifølge ham og hans elever. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī 'alā Mowaṭṭa' al-imām Mālik*, 1:388.

⁵⁷ For å vaske bort blodet.

⁵⁸ Hvis han ikke har vært med på å forrette en bønneenhet.

⁵⁹ Han påbygger den ene bønneenheten med en bønneenhet til i moskeen der fredagstidebønnen holdes –

المسجد الجامع, for den kan ikke forrettes et annet sted. Det at han går tilbake, blir ansett som en handling i fredagstidebønnen. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa* , 1:193.

⁶⁰ Noe annet som bryter hans *woḍō* , og han må forlate bønnesalen for å utføre *woḍō* ' på nytt.

⁶¹ السَّعْيُ – å gå fort, å jogge eller løpe uten å anstrenge seg for mye / trå hardt. Al-Ifrīqī, *Lisān-ol- 'Arab*, 14:385.

⁶² Når imamen sitter på prekestolen.

Dette er det bønnekallet når imamen sitter på prekestolen, og da er salg og handel forbudt, ifølge imam Mālik. Den som handler og selger fra bønnekallets tid ved fredagsprekenen til fredagstidebønnen er ferdig – og det er obligatorisk for ham å møte opp for å forrette fredagstidebønnen – han må be Gud om tilgivelse. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa* , 1:195.

skynd⁶³ dere til Guds ihukommelse⁶⁴.»⁶⁵ Ibn Shihāb sa: «‘Omar ibn al-Khaṭṭāb pleide å resitere⁶⁶ det: 'Når det blir kalt til fredagstidebønnen, så fortsett å gå⁶⁷ til Guds ihukommelse.⁶⁸»

Imam Mālik sa: «Det å skynde seg her i Guds bok, er kun handlingen og gjerningen.⁶⁹ Gud – den Velsignede og den aller mest Høytstående – sier: 'Og når en slik vender bort, løper han rundt i landet ...'⁷⁰ Gud den aller mest Høytstående sa også: 'Men den som kommer til deg, strevende og som også bevisst frykter.'⁷¹ Og Gud sa også: 'Deretter vendte han ryggen til og begynte å streve hardt.'⁷² Og Gud sa også: 'Sannelig, innsatsen deres er forskjellig.'⁷³»⁷⁴ Imam Mālik fortsatte: «Det menes ikke med å skynde seg det å skynde seg med føttene (løpe), som Gud nevner i Sin bok, og heller ikke fysisk anstrengelse, faktisk betyr det kun handling og gjerning.»

Del 6: Det som angår imamen når han stiger ned⁷⁵ i en by på fredagen under reise

15. Imam Mālik sa: «Når en imam⁷⁶ stiger ned i en by og det er påbudt å forrette fredagstidebønnen i den, og imamen er reisende, men han holder fredagsprekenen og leder dem i fredagstidebønnen og den byens folk og andre forretter fredagstidebønnen med ham.⁷⁷»

Imam Mālik sa: «Hvis imamen forretter fredagstidebønnen i en by⁷⁸ og han er

⁶³ Imperativet viser til at det er obligatorisk. De fleste skriftlærde mener at dette ble pålagt i Medina, og det som styrker deres standpunkt, er at verset ble åpenbart i Medina-perioden. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowāṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:389.

⁶⁴ Fredagsprekenen og fredagstidebønnen.

⁶⁵ Koranen 62:9.

⁶⁶ Denne resitasjonsmåten til vår mester ‘Omar رضي الله عنه er ikke bekreftet i korankopiene, men ordet hans er et bevis, ifølge de skriftlærde uten noen som helst uenighet. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghāṭṭā ‘an wajhil-Mowāṭṭa’*, 1:266.

⁶⁷ Med den samme beherskede og gudfryktige gangen.

⁶⁸ Spørsmålet ble stilt på grunn av at ifølge arabernes tale ble ordet mest sannsynlig sett på som å løpe basert på Hans Hellighets رضي الله عنه ord: «Kom ikke til den mens dere skynder dere (løper)!» Ibn Shihāb forklarte ham det ved å gjengi ordene til vår mester ‘Omar رضي الله عنه slik at det skulle bli tydelig at betydningen ifølge ham var å gå. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowāṭṭa’*, 1:194.

⁶⁹ Det vil si at å gå fikk navnet å skynde seg, for det er en handling man utfører med føttene, men det er uten fysisk anstrengelse og hurtig utførelse. Det var derfor Hans Høyhet رضي الله عنه sa at når dere kommer til tidebønnen, bør dere være fylt med indre fred og ærefrykt. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowāṭṭa’*, 1:194.

⁷⁰ Koranen 2:205.

⁷¹ Koranen 80:8.

⁷² Koranen 79:22.

⁷³ Koranen 92:4.

⁷⁴ Alle disse versene fra Koranen innebærer forskjellige former (presens, preteritum osv.) av ordet «السَّعْيِ». Det versene opplyser, er at alle som anstrenger seg for å oppnå noe eller gjøre noe, relateres til dette ordet som i bunn og grunn betyr å handle, forsøke, å anstrenge seg for å oppnå (målet sitt).

⁷⁵ Stopper ved en by.

⁷⁶ Med imam menes det her guvernør, hersker, sultan – øverste leder.

⁷⁷ Den øverste lederen har større rett til å lede tidebønnen hvis han er til stede. Dette er basert på da Guds sendebud صلى الله عليه وسلم var under uvandringsreisen og dro fra Qobā’ på en fredag, og da Hans Nåde صلى الله عليه وسلم nådde fram hos Banō Sālim ibn ‘Auf ble det tid for fredagstidebønnen. Hans Hellighet صلى الله عليه وسلم ledet dem i fredagstidebønnen i moskeen deres. Den moskeen ble kalt fredagstidebønnens moské (مَسْجِدُ الْجُمُعَةِ) og det var den første fredagstidebønnen som ble forrettet i den. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowāṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:391.

⁷⁸ Landsby, tettsted. Når det gjelder en by, er det ikke uenighet blant de skriftlærde om at det er pålagt å forrette fredagstidebønnen der. Men når det gjelder et tettsted eller en landsby, så er imam Māliks mening at om den er lik en by, så vil det også gjelde den. Blant grunnene han har hatt for øye til å sammenligne en landsby med en

reisende, men det ikke er pålagt å forrette fredagstidebønnen i den, da er det ikke⁷⁹ fredagstidebønn for ham og heller ikke for folket i den byen og andre som forrettet fredagstidebønnen sammen med dem. Folket i den byen og de andre som ikke er reisende, må heller fullføre middagstidebønnen.⁸⁰»

Imam Mālik sa: «Fredagstidebønnen er ikke pålagt den reisende!⁸¹»

Del 7: Det som angår timen⁸² som er på fredagen⁸³

16. Det berettes etter Abō Horayrah: «Guds sendebud ﷺ nevnte⁸⁴ fredagen og sa: 'Det er en time⁸⁵ på fredagen – hvis en muslim-tjener⁸⁶ står i tidebønn⁸⁷ i den timen, da lar ikke Gud det skje at han ber om noe⁸⁸ unntatt at Han gir ham det.' Guds sendebud gjorde tegn⁸⁹ med hånden på hvor liten den tiden⁹⁰ er.»

17. Det berettes etter Abō Horayrah at han sa: «Jeg dro av gårde i retning av Sinaifjellet⁹¹ og

by, er: Husene sitter sammen i en rekke, og dens gater går mellom dem, det er et marked der og en moské der folk samler seg for å forrette tidebønnen. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa'*, 1:196.

⁷⁹ Den er ikke pålagt.

⁸⁰ Imamen skal be to bønneenheter for ham er reisende, og de som blir ledet i tidebønnen av ham, forretter to etter at han har fullført sin tidebønn som middagstidebønnen. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī 'alā Mowaṭṭa' al-imām Mālik*, 1:391.

⁸¹ Ifølge de skriftlærdes konsensus. Profeten ﷺ sa: «Fredagstidebønnen er ikke pålagt den reisende!» Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī 'alā Mowaṭṭa' al-imām Mālik*, 1:391.

⁸² Den timen hvor skuddbønner godtas.

⁸³ De *ḥadīth*-lærde strides om denne saken, altså, om denne timen forble blant de troende, eller om den ble tatt tilbake av Gud. Men det standpunktet som har blitt gjengitt etter at de *ḥadīth*-lærde diskuterte saken, er at den ikke ble tatt tilbake. De strides også om den er fastsatt eller ikke. Det ene utsagnet som anses som tungtveiende, ifølge de *ḥadīth*-lærde, er: Det er fra når imamen setter seg på prekestolen til han avslutter fredagstidebønnen. Det andre er: Det er etter ettermiddagstidebønnen på fredagen. Det finnes også en tredje mening som har blitt ansett som tungtveiende blant de Mālikī-skriftlærde: Det er den siste timen av fredagen. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghaṭṭā 'an wajhil-Mowaṭṭa'*, 1:269.

En tid som har blitt angitt, er: Tiden etter ettermiddagstidebønnen til solnedgang på fredagen. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa'*, 1:200.

⁸⁴ Opplyste om fredagens fortrinnelighet/overlegenhet.

⁸⁵ Det viser til en del av dagen.

⁸⁶ Det framhever skuddbønnene til muslimer i den timen, for Gud har valgt å bønnhøre dem under den.

⁸⁷ Det å stå i tidebønn har blitt tolket som å be skuddbønn. Det har også blitt tolket som den som er standhaftig i og forretter tidebønnen regelmessig. Al-Bājī argumenterer mot de som mener at denne tiden er fra da imamen setter seg på prekestolen til fredagstidebønnen fullføres, for under fredagsprekenen står man ikke og forretter en bønn, ifølge Mālikī-skriftlærde. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa'*, 1:200.

⁸⁸ Det som måtte være passelig for en troende å be om fra Herren. Det har blitt gjengitt av al-Bokhārī og Muslim en beretning som har vår mester Abō Horayrah ﷺ som beretter av den: «Han ber Gud om det gode.» Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī 'alā Mowaṭṭa' al-imām Mālik*, 1:392.

⁸⁹ Dette tegnet forklares som å sette fingertuppen på håndflaten av den andre hånden mellom langfingeren og lillefingeren. Al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb al-ishārah fit-ṭalāq wa al-omūr*, 7:51#5294.

⁹⁰ Det er en utsøkt tid, men den er kort. Den er ikke som Skjebnenatten (ليلة القدر) – utstrakt og omfattende. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghaṭṭā 'an wajhil-Mowaṭṭa'*, 1:271.

⁹¹ Ifølge arabernes tale kan ordet *ṭōr* (الطور) faktisk bli brukt for ethvert fjell, men ifølge islamsk terminologi er ordet forbeholdt det fjellet der Herren talte til profeten Moses ﷺ. Det er det fjellet vår mester Abō Horayrah ﷺ sikter til. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa'*, 1:201.

møtte på Ka‘b al-Aḥbār⁹², så jeg satte meg hos ham.⁹³ Han berettet for meg fra Toraen, og jeg berettet for ham etter Guds sendebud ﷺ.⁹⁴ Blant det jeg berettet for ham, var at jeg sa: 'Guds sendebud ﷺ sa: «Den beste dagen der solen står opp,⁹⁵ er fredagen.⁹⁶ På den dagen ble Adam skapt, på den dagen ble han sendt ned fra paradiset,⁹⁷ på den dagen ble hans anger godtatt,⁹⁸ på den dagen døde han,⁹⁹ og på den dagen vil timen stå¹⁰⁰. Det finnes ikke en eneste blant levende ting uten at den hører godt etter i frykt for timen på fredagen fra morgenen gryr til

⁹² En jødisk skriftlærd som ble kalt al-Aḥbār (الأحبار), enten for at han skrev veldig mye med blekk (حبر), eller for at han var de skriftlærdes ly (de kunne alltid henvende seg til ham hvis det var noe de ikke kunne svare på). Han opplevde profetens ﷺ tid, men konverterte under vår mester ‘Omars ﷺ tidsperiode som kalif. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:394.

⁹³ I en annen beretning gjengitt av an-Nasā’ī finner vi at vår mester Abō Horayrah ﷺ opplyser at han kom til Sinaifjellet, og der så han Ka‘b og ble med ham i en dag. De utvekslet historier og beretninger fra Toraen og etter Hans Hellighet ﷺ. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghaṭṭā ‘an wajhil-Mowaṭṭa’*, 1:269.

⁹⁴ Han meddelte ham historier og beretninger fra Toraen som stemte overens med det vår mester Abō Horayrah ﷺ hadde å berette etter Hans Hellighet ﷺ. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:201.

⁹⁵ Den dagen solen skinner, altså hvilken som helst dag i utgangspunktet.

⁹⁶ Ordene viser til at den dagen som har høyest rang, er fredagen, men det som er mer korrekt, er at den mest overlegne dagen er ‘Arafah-dagen. Fredagen er den mest overlegne dagen i uken, mens ‘Arafah-dagen er den mest overlegne i året. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:394.

‘Arafah-dagen: Den niende zol-Hijjāh er den andre dagen under pilegrimsferden. På denne dagen samler alle muslimene seg på ‘Arafah-sletten. Det er også kjent som selve pilegrimsferdens dag.

⁹⁷ Han ble skapt på den siste tiden av fredagen og ble ført inn i paradiset og sendt ned fra det på en fredag. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:394–395.

⁹⁸ Da lærte Gud profeten Adam ﷺ en skuddbønn som han ba til sin Herre, og Herren tilga ham. Han ba: «Min Herre, jeg trygler Deg i Moḥammads navn om at Du skal tilgi meg!» Gud spurte: «Hvordan kjenner du til Moḥammad, siden Jeg ikke har skapt ham ennå?» Han svarte: «Min Herre, da Du skapte meg med Din hånd og blåste i meg fra Din ånd, i det øyeblikket løftet jeg hodet og så at det stod på søylene til tronen: 'Ingen er tilbedelsesverdig unntatt Gud, og Moḥammad er Hans sendebud!' Jeg innså at ved navnet Ditt kan kun et slikt vesens navn stå som er Din mest elskede av alle skapninger.» Gud sa: «Sant sier du, Adam! Sannelig, Jeg elsker ham mest av alle Mine skapninger. Du tryglet Meg i hans navn, uten tvil tilgir Jeg deg. Hadde det ikke vært for Moḥammad, ville Jeg ikke engang ha skapt deg!» Denne beretningen er blitt kritisert av mange. Den er blitt erklært som forfalsket, og den har blitt erklært som svak. Men det finnes også mange lærde som har godtatt den – erklært dens beretterkjede som autentisk og *marfō*‘ (en beretning hvis beretterkjede når profeten ﷺ) – og basert sin trosoverbevisning på den, slik som: Al-Ḥākim Moḥammad ibn ‘Abdillāh an-Nisābōrī i *Al-Mostadrak ‘ala-ṣ-ṣaḥīḥayn* (Beirut: Dār al-kotob al-‘ilmiyyah, 1990), 2:672#4228; Solaymān ibn Aḥmad aṭ-Ṭabarānī i *Al-Mo‘jam al-awsaṭ* (Kairo: Dār al-ḥaramayn), 6:313#6502.

Andre lærde som as-Sobkī, as-Soyōṭī, al-Qādī ‘Iyād, al-Qaṣṭallānī og mange andre har godtatt den.

⁹⁹ Han skal ha fått tusen år som levealder, men det sies at det var sytti, seksti eller forti mindre enn det. Det sies at han døde i Mekka og ble begravd ved hulen Abō Qobays og det sies også ved moskeen al-Khayf. En annen teori var at det var i India, og det menes også at det var i Jerusalem. Hodet hans er ved klippen (der klippemoskeen er), og føttene hans er ved moskeen al-Khalīl. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:394.

¹⁰⁰ Oppstandelsens dag vil finne sted. Det er den dagen Gud skal dømme skapningene, paradiset folk skal bli ført inn i paradiset og ildens folk i ilden.

Al-Qādī ‘Iyād argumenterte med at disse sakene som det refereres til – profeten Adam ﷺ ble skapt, ført inn i paradiset osv. – ikke blir nevnt for å vise dagens overlegenhet, men det vises til hvilke store hendelser som har funnet sted og vil finne sted på den dagen. Alt dette er for å advare og forberede tjeneren på å handle rettskaffent for å oppnå Herrens nåde, og bli kvitt Herrens uunngåelige vrede takket være ens egne synder. Men det finnes lærde som Ibn al-‘Arabī som mener at alt det er av fredagens overlegenhet: Det at han ble sendt ned fra paradiset, ble årsaken til at etterkommerne hans ble skapt, og dette er den prektige slektslinjen. Det førte også til at sendebud, profeter, helgener og rettskafne kom til eksistens. Han ble ikke utvist eller jaget ut av paradiset, men for å fullføre målet med livet og vende tilbake til det. Når det gjelder det at timen skal stå, så er det for å gi profetene, de sannferdige, helgenene og andre troende deres belønning og gjøre tydelig deres ære og høye rang. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:395.

solen stiger,¹⁰¹ unntatt jinner og mennesker¹⁰². På den dagen er det en time der hvis en muslim-tjener forretter tidebønn i den timen, da lar ikke Gud det skje at han ber om noe

¹⁰¹ Det er som om de vet om at den skal finne sted på en fredag, derfor frykter de den hver fredag. Men hver gang solen stiger opp, så vet de at det ikke er oppstandelsens dag. Det eneste de kjenner til, er at den skal finne sted mellom morgengryet og soloppgang, det er ikke noe tegn på eksakt når timen skal stå. For den eksakte tiden er det kun Herren som kjenner (Koranen 7:187). Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī 'alā Mowaṭṭa' al-imām Mālik*, 1:395.

¹⁰² Det første vi må forstå, er at disse to gruppene (mennesker og jinner) ble skilt ut for å vise at de er et unntak med tanke på levende ting, for de er jo også levende, derfor ble de nevnt for seg selv.

Her er det avgjørende å opplyse hva den sanne trosverbevisningen er vedrørende profetens ﷺ viten om det skjulte/usette/kommende. Noen vers fra Koranen som bekrefter denne trosverbevisningen:

1. Og det er ikke lik Guds ære at Han avslører det usette for dere (vanlige mennesker). Men Han utvelger hvem Han vil av Sine sendebud (for kunnskapen om det usette). Moḥammad Ṭāhir al-Qādirī, *'Irfān-ul-Qur'ān – Den Hellige Koranen*, oversatt av Abo Mahi (Oslo: Norsk Muslimske Kunst og Kultur Forening, 2012), 3:179.
2. ... og Han har skjenket deg all den kunnskapen som du ikke kjente til. Al-Qādirī, *'Irfān-ul-Qur'ān – Den Hellige Koranen*, 4:113.
3. Denne (historien) er av det usettes underretninger, som Vi åpenbarer for deg. Al-Qādirī, *'Irfān-ul-Qur'ān – Den Hellige Koranen*, 12:102.
4. Han har lært ham veltalenhet (lært det sanne sendebudet ﷺ veltalenhet om alt som var, og alt som vil skje, fra begynnelsen til slutten)! Al-Qādirī, *'Irfān-ul-Qur'ān – Den Hellige Koranen*, 55:4.

I dette kapitlet har noen koranfortolkere valgt å referere til en tolkning som sier at ordet *insān* (الإنسان – mennesket) betegner profeten Moḥammad ﷺ, og ordet *bayān* (البيان – veltalenhet) betegner

«alt som var, og alt som vil skje», for Hans Hellighet ﷺ pleide å klargjøre/avsløre det som gjaldt de tidligere og de kommende og dommens dag. Al-Hosayn ibn Mas'ūd al-Baghawī, *Ma'ālim at-tanzīl fī tafsīr al-Qur'ān* (Beirut: Dār ihyā' at-torāth al-'arabī, 2000), 4:331; Al-Qortobī, *Al-Jāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 17:152; 'Abd-or-Raḥmān ibn 'Alī al-Jauzī, *Zād al-masīr fī 'ilm at-tafsīr* (Beirut: Dār al-kotob al-'arabiyyah, 2001), 4:206.

5. (Han er) Allviteren om det usette, men Han gjør ingen (vanlig person) kjent med Sitt usette, unntatt Sine foretrukne sendebud (Han gjør kun dem kjent med det usette fordi dette er en særrett som kun tilhører profetskapet og er et mirakel som tildeles sendebudene). Og sannelig, Han setter vernere foran og bak ham (sendebudet ﷺ, for beskyttelse av det usettes viten). Al-Qādirī, *'Irfān-ul-Qur'ān – Den Hellige Koranen*, 72:26–27.
6. Og han (den mest sjenerøse profeten Moḥammad ﷺ) er ikke smålig i (å avsløre) det usette (tronens Herre har ikke latt det være noen som helst mangel ved noe for Hans Hellighet ﷺ). Al-Qādirī, *'Irfān-ul-Qur'ān – Den Hellige Koranen*, 81:24.

Det er også nødvendig å se på denne trosverbevisningen fra *ḥadīths* ståsted:

1. Det berettes etter vår mester Ḥożayfah ﷺ at han sa: «Guds sendebud ﷺ stod og holdt en tale blant oss. Hans Hellighet ﷺ unnlot ikke en eneste ting fra der Hans Nåde ﷺ stod den dagen til timen skal stå, unntatt å klargjøre det. Den som husket det, husket det, og den som glemte det, glemte det.» An-Nīsābōrī, *Al-mosnad aṣ-ṣaḥīḥ: Bāb ikhbār an-nabī ṣallallāho 'alayhi wa sallam fīmā yakōn ilā qiyām as-sā'ah*, 4:2217#2891.
2. Det berettes etter vår mester 'Omar ﷺ at han sa: «Profeten ﷺ stod blant oss på et sted (prekestolen), og Hans Hellighet ﷺ opplyste oss om fra opprinnelsen av skapningene helt til paradiset folk skal tre inn i deres værested og ildens folk i deres værested. Den som husket det, husket det, og den som glemte det, glemte det.» Al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb mā jā'a fī qaul Allāh ta'ālā: «wa howa allaṣṣī yabda'o al-khalq ...»*, 4:106#3192.

Dr. Ṭāhir al-Qādirī argumenterer ved å fortolke et vers i Koranen som i utgangspunktet blir benyttet som et motargument vedrørende profeten Moḥammads ﷺ kunnskap om det usette/kommende: «Si (også til dem): 'Jeg er ikke herre over noen vinning eller noe tap for meg selv, unntatt i den grad Gud vil. Og hvis jeg (på samme måte) hadde hatt kunnskap om det usette (uten Guds forøring til meg), ville jeg av meg selv ha oppnådd rikelig av det gode (og seirer), mens motgang (og lidelse) aldri hadde nådd meg (under noen som helst omstendighet). Men jeg er (i kraft av min rang som et sendebud) kun en advarer og bærer av det gledelige budskapet for det folk

unntatt at Han gir ham det.»¹⁰³, Ka‘b sa: 'Det gjelder én dag hvert år.' Jeg sa: 'Nei, faktisk gjelder det hver fredag!' Da resiterte Ka‘b Toraen og sa: 'Sant sa Guds sendebud ﷺ!'¹⁰⁴»

Abō Horayrah fortsatte: «Jeg møtte Baṣrah ibn Abī Baṣrah al-Ghifārī¹⁰⁵, og han spurte: 'Hvor har du kommet fra?' Jeg svarte: 'Fra Sinai fjellet.' Han sa: 'Hvis jeg hadde møtt deg før du gikk mot Sinai fjellet, hadde du ikke gått til den. Jeg hørte Guds sendebud ﷺ si: «Ridedyr¹⁰⁶ bør ikke tas i bruk for reise unntatt til tre moskeer: Den hellige moskeen, denne moskeen min eller til moskeen i Aelia eller helligdommens hus.¹⁰⁷»' Han var i tvil¹⁰⁸.»

som er troende.'» Advarsler og gladmeldinger er fra det usette som Gud opplyser til profeten ﷺ Sin. For uten opplysninger om det skjulte fra Gud kan ikke profetskapet være kjent (for den som blir utvalgt som profet), og heller ikke kan vedkommende oppfylle plikten sin. Derfor ble det sagt om Hans Nåde ﷺ: «Og denne profeten ﷺ er ikke smålig når det gjelder å berette om det usette!» (Koranen 81:24). Ifølge denne erklæringen fra Koranen kan det å ikke være smålig når det gjelder å berette om det usette, være mulig kun når Gud har gitt rikelige opplysninger og underretninger om det usette til den sjenerøse profeten ﷺ. Hvis Hans Hellighet ﷺ ikke er blitt tildelt kunnskapen om det usette, hvordan kan man da være beretter om det skjulte, og hva vil det da si å ikke være smålig når det gjelder å berette om det usette? Det vi lærer av dette verset (7:188), er at Hans Høyhet ﷺ ikke selv er viteren av kunnskapen om det usette (den kunnskapen har kommet fra en kilde og er så blitt en del av profeten ﷺ) og ikke selv er herre over sin vinning og sitt tap, for dette er det kun Gud som har i Sin makt. Al-Qādirī, *‘Irfān-ul-Qur’ān – Den Hellige Koranen*, 7:188.

I lys av dette lærer vi at Guds kunnskap om det usette er basert på Hans guddommelige Vesen, og det er Han som er dens kilde. Når det gjelder profetens ﷺ kunnskap om det usette, så er det basert på at Gud ga den til profeten ﷺ.

¹⁰³ Se beretning 5:7#16.

¹⁰⁴ Det ser ut til at det var feil i gjengivelsen av Toraen eller i fortolkningen av dens ord. Men når han leste den på nytt ved det han husket utenat, og rettet sin oppmerksomhet mot ordene, bekreftet han at profeten ﷺ hadde rett. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghaṭṭā ‘an wajhil-Mowaṭṭa’*, 1:273.

¹⁰⁵ En følgesvenn som var sønn av en følgesvenn. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:396.

¹⁰⁶ Transportmidler.

¹⁰⁷ Den hellige moskeen (المسجد الحرام) i Mekka, profetens moské (المسجد النبوي) i Medina og helligdommens hus (بيت المقدس) i Jerusalem – det sistnevnte har blitt nevnt med to titler, men stedet er det samme.

Betydningen er ikke at man ikke kan reise i det hele tatt til en annen moské. Ibn ‘Abd-ol-Barr sa at når det gjelder å søke Guds velsignelser på steder der det søkes Guds velsignelse ved å gå dit, så er det tillatt, slik som å besøke en troende bror. Det er ikke en del av forbudet. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:397.

Det at disse tre moskeene har blitt nevnt som et unntak, er for å vise deres overlegne rang i forhold til andre moskeer, men det gjør det ikke forbudt å besøke andre moskeer. Vår elskede profet ﷺ pleide både å gå og ri til moskeen Qobā’, som ligger 3,5 kilometer fra Hans Hellighets ﷺ egen moské. Dette var Hans Nades ﷺ vane hver lørdag. Vår mester ‘Abdollah ibn ‘Omar ﷺ berettet dette, og det var også hans vane. Al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb man atā masjid qobā’ kolla sabt*, 2:61#1193.

Beretningen viser at profeten ﷺ forbød ikke, men opphøyet rangen til de tre moskeene med sin velsignede tunge.

Az-Zāhabī forklarte et veldig følsomt punkt for de troende, nemlig at den som står ved det hellige værelset til profeten ﷺ som ydmyk, fullstendig overgitt og sender velsignelser over profeten ﷺ, han er i en veldig velsignet tilstand! Det er det beste besøket og det vakreste i ydmykhet og kjærlighet. Den som sender velsignelser over Hans Hellighet ﷺ på Hans Høyhets ﷺ jord (står overfor graven), oppnår mer i sin tilbedelse og i velsignelsene som han sender, for den besøkende får belønning for både besøket og velsignelsene. Mens den som sender velsignelser i et annet land i hele verden, får belønning kun for velsignelsene. En muslim opplever ikke det å bli fra seg, å hulke, kysse veggene og gråte svært mye med mindre han er forelsket i Gud og sendebudet ﷺ Hans. Å besøke Hans Hellighets ﷺ grav er blant de beste handlingene som fører en nær Gud. Å dra ut for å besøke gravene til profeter og helgener er ifølge az-Zāhabī lovlig, men han sier at hvis man skulle godta at det ikke er tillatt basert på ordene vi diskuterer: «unntatt til tre moskeer», så faller uansett det å reise for å besøke profetens ﷺ grav definitivt under følgende setning og krever at den er en del av den: «denne moskeen

Abō Horayrah fortsatte å berette: «Deretter møtte jeg ‘Abdollaḥ ibn Salām¹⁰⁹, og jeg fortalte ham om at jeg satt med Ka‘b al-Aḥbār, og det jeg berettet for ham om fredagen, og sa: 'Ka‘b sa at det gjelder én dag hvert år.'» Abō Horayrah sa videre: «‘Abdollaḥ ibn Salām sa: 'Ka‘b sa feil¹¹⁰! Jeg argumenterte: 'Men så resiterte Ka‘b Toraen og bekreftet at den faktisk kommer på hver fredag.' ‘Abdollaḥ ibn Salām sa: 'Sant sa Ka‘b!¹¹¹ Deretter sa ‘Abdollaḥ ibn Salām: 'Jeg vet hvilken tid det er.¹¹²» Abō Horayrah la til: «Jeg sa til ham: 'Fortell meg om

min». Han anser det som lovlig og ikke noe kontroversielt. Moḥammad ibn Aḥmad ibn ‘Othmān az-Žahabī, *Siyar a’lām an-nobalā’*, 3. utg. (Beirut: Mo’assasah ar-risālah, 1985), 4:484–485.

Al-Qāḍī ‘Iyād framlegger Mālikī-lærdes standpunkt om det å besøke profetens ﷺ hellige grav. Han innleder et kapittel i biografien om profeten Moḥammad ﷺ ved å si at det er av praksisen til muslimer å besøke profetens ﷺ grav. Det går faktisk under de skriftlærdes konsensus, og dens overlegenhet er slik at det oppfordres til den. Etter det presenterer han noen beretninger: «Den som besøker min grav, min forbønn blir pålagt for hans del.» «Den som besøker meg i Medina i håp om å oppnå Guds belønning, han vil være i min nærhet (varetekt), og jeg vil være hans forbeder på oppstandelsens dag.» «Den som besøker meg etter min bortgang, han har besøkt meg som om det skulle være i mitt synlige liv.» Han fortsetter med å opplyse at imam Mālik mislikte at noen sa: «Vi besøkte profetens ﷺ grav.» Etter å ha ført en liten diskusjon om det, konkluderer han med å si at imam Mālik nektet det og mislikte det fordi «graven» ble tillagt profeten ﷺ. Men hvis det ble sagt: «Vi besøkte profeten ﷺ», mislikte ikke han det. Basert på utsagnet til Hans Hellighet ﷺ: «Å, Gud, gjør ikke min grav til et avgudsbilde som blir tilbudt etter meg. Guds vrede flammet mot det folk som tok deres profeters graver som et bedested.» For å beskytte at det ordet (bedested) skulle tillegges graven, og for å kutte bort det, for at det ikke skulle bli et mønster for folk å følge handlingen til det folket og for å lukke den døren, sa imam Mālik det. Og Gud vet best.

Al-Qāḍī ‘Iyād gjengir ordene til den rettslærde Ishāq ibn Ibrāhīm som presiserte at det hele veien har vært de troendes praksis at den som har intensjon om å reise til profetens ﷺ moské for å forrette tidebønnen der, også oppnår velsignelser ved å se Hans Hellighets ﷺ *rawdah* (الروضة) – området fra profetens ﷺ værelse til prekestolen – en hage av paradiset hager), prekestol, grav, sittestedet, de stedene der Hans Høyhets ﷺ hellige hender berørte, de stedene der de hellige føttene trådte, den søylen som Hans Nåde ﷺ lente seg til, der engelen Gabriel ﷺ kom med åpenbaringene til Hans Hellighet ﷺ, de som bor i / besøker byen, følgesvennene og de skriftlærde (der de bodde eller er begravd), og oppnå formaning (forfriske og styrke sin tro) ved alt dette. *Ash-Shifā bi ta’rīf hoqōq al-Moḥṣafā*, 2:83–85.

Det er som om imam Mālik legger vekt på at det er profeten ﷺ personlig man besøker, og ikke den hellige graven. Med andre ord: Få ikke følelse av at du besøker en grav, det er profeten ﷺ du står overfor.

Det er av praksisen til profeten ﷺ å besøke de rettskafnes graver/gravlund. Åtte år etter at martyrene under slaget ved Oḥod ble begravd, gikk Hans Hellighet ﷺ til deres gravlund og forrettet begravelsebønn der. Al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb ghazwah oḥod*, 5:94#4042.

¹⁰⁸ Om hvilket navn som ble brukt.

¹⁰⁹ En skriftlærd blant jødene som var bosatt i Yathrib. Han var *ḥalīf* (حليف) – en person som er under beskyttelsen av en stamme, men han tilhører ikke dem ved blodsband; en alliert av stammen) av Banō Khazraj. Han het egentlig al-Ḥoṣayn, men profeten ﷺ ga ham navnet ‘Abdollaḥ. Han er en velkjent følgesvenn, en beretter og hadde høy status. Han døde i Medina i det 43. året e.h.

¹¹⁰ Ordet brukt i beretningen, er *kaḏaba* (كذب) – å lyve), men her menes det ikke at han er en løgner. Betydningen er at han har tatt feil og sagt noe vår mester Ibn Salām ﷺ ikke mener. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:202.

¹¹¹ Han sa det vår mester Ibn Salām ﷺ mente. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:202.

¹¹² Det viser hvor mye kunnskap han hadde, og det var en formaning for vår mester Abō Horayrah ﷺ om at den er kjent, om han hadde kunnskap om det som samstemte med hans kunnskap, eller om han ikke hadde kunnskap om den, slik at han kunne opplyse ham om den. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:202.

Det er viktig å understreke at det ikke ble sagt i hovmod eller for å skryte at han hadde kunnskap om den tiden, men det var for å opplyse ham om en stor velsignelse fra Herren. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:398.

den og vær ikke smålig¹¹³ mot meg!' 'Abdollah ibn Salām sa: 'Det er den siste tiden på fredagen.'» Abō Horayrah sa: «Jeg spurte: 'Hvordan kan det være den siste tiden på fredagen, enda Guds sendebud ﷺ sa: «Hvis en muslim-tjener forretter tidebønn i den timen, da lar ikke Gud det skje ...», og den tiden er jo en tid der man ikke forretter tidebønnen?!' 'Abdollah ibn Salām sa: 'Sa ikke Guds sendebud ﷺ: «Den som sitter og venter på tidebønnen, er i tilstand av å være i tidebønnen helt til han forretter den?»» Abō Horayrah fortsatte: «Jeg sa: 'Jo, sannelig!' Han sa: 'Det er den tiden.'¹¹⁴»

Del 8: Utseende,¹¹⁵ å hoppe over andres nakke¹¹⁶ og å vende ansiktet mot¹¹⁷ imamen på fredagen

18. Det berettes etter Yahyā ibn Sa'īd at han fikk høre at Guds sendebud ﷺ sa: «Det er ikke noe i veien for en av dere¹¹⁸ om han bruker to plagg¹¹⁹ for fredagen¹²⁰ utenom arbeidsklærne.»

19. Det berettes etter Nāfi' at 'Abdollah ibn 'Omar ikke pleide å gå til fredagstidebønnen uten å smøre seg med olje¹²¹ og bruke parfyme med mindre det var forbudt¹²².

¹¹³ Han skulle ikke være smålig ved å ikke videreføre den kunnskapen som var nyttig for vår mester Abō Horayrah ﷺ, og ville ikke skade vår mester Ibn Salām ﷺ, men heller gjøre det nyttig for ham å lære den bort. Vår mester Abō Horayrah ﷺ sa det fordi at mange menneskers natur er slik at de er smålige og vil ikke dele det de er alene om å vite. Al-Bāḥī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa'*, 1:202.

¹¹⁴ As-Soyōṭī var ikke enig i denne utledningen, men az-Zarqānī besvarte kritikken hans med gode argumenter. Det er ikke tvil om at den som ber skuddbønn på den siste tiden av dagen, har til hensikt å forrette solnedgangstidebønnen. En gruppe av de skriftlærde valgte å anse utsagnet til vår mester Ibn Salām ﷺ som mer tungtveiende. At-Tirmizī gjenga etter imam Aḥmad at han sa at de fleste beretningene ga uttrykk for dette standpunktet. Ibn 'Abd-ol-Barr sa: «Det er det sterkeste vedrørende denne saken.» Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī 'alā Mowaṭṭa' al-imām Mālik*, 1:398–399.

¹¹⁵ الهيئة – en tings ytre form / fasong, dens utseende eller tilstand. Meningen er å pynte seg / gjøre seg fin til fredagen, og det gjøres ved å rense kroppen og gå med rene klær. Det mest overlegne av det er å smøre seg med olje og bruke parfyme. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghaṭṭā 'an wajhil-Mowaṭṭa'*, 1:275.

¹¹⁶ Å gå over noen. Hvis man finner plass mellom to, bør man sette seg der, og går en av dem ut, er det tillatt å sette seg på plassen hans. Men det å gå over / hoppe over andre ved å løfte foten høyere enn hodet eller skulderen til den andre, er ikke tillatt. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghaṭṭā 'an wajhil-Mowaṭṭa'*, 1:275.

¹¹⁷ Under fredagsprekenen.

¹¹⁸ Det er en oppfordring fra Hans Hellighet ﷺ om å forskjønne seg for fredagen med klær, slik som Hans Nåde ﷺ oppfordret til å bruke parfyme, ta det rituelle badet og pusse tennene, for den er en høytidsdag. Det er *sonnah* å pynte seg den dagen, som på 'īd-dagene. Al-Bāḥī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa'*, 1:202.

¹¹⁹ En skjorte/kjortel og en kappe. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī 'alā Mowaṭṭa' al-imām Mālik*, 1:405.

Det er ikke nødvendig at det må være de tradisjonelle klærne som var vanlige å ha på seg på den tiden. I vår tid kan det gjelde det som er vanlig å bruke i vårt land, så lenge klærne er anstendige og fine. Målet er å se fin og anstendig ut og lukte godt, for å vise Herren at tjeneren prissetter den gaven (fredagen) Han har gitt ham og de troende.

¹²⁰ Det vil si at han har klær som han bruker spesielt for fredagen – fredagsklær (klær til høytidsbruk).

¹²¹ For å ordne håret med oljen. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī 'alā Mowaṭṭa' al-imām Mālik*, 1:406.

Målet er å se fin ut på håret, derfor kan man benytte seg av det som hjelper.

¹²² Det vil si at han var *mohrim* (مُحْرِمٌ – i tilstand av *ihrām*, en som skal utføre pilegrimsferden eller 'omrah, som er det hellige besøket). Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī 'alā Mowaṭṭa' al-imām Mālik*, 1:406.

20. Det berettes etter Abō Horayrah at han pleide å si: «Det er bedre for en av dere å forrette tidebønnen på overflaten til al-Ḥarrah¹²³ enn å bli værende¹²⁴ helt til imamen reiser seg¹²⁵ for å holde fredagsprekenen, så kommer han¹²⁶ trakkende på folks nakke¹²⁷ på fredagen.»

Imam Mālik sa: «I våre øyne er *sonnah* at folket vender ansiktet mot imamen på fredagen når han bestemmer seg for å holde fredagsprekenen¹²⁸, om noen av dem er nær bønneretningen eller et annet sted.¹²⁹»

Del 9: Koranresitasjon i fredagstidebønnen, å sitte ned med knærne trukket inn mot magen og holde rundt leggene¹³⁰ og den som forsømmer den uten en grunn¹³¹

21. Det berettes etter ‘Obaydollāh ibn ‘Abdollāh ibn ‘Otbah ibn Mas‘ūd at ad-Ḍaḥḥāk ibn Qays spurte an-No‘mān ibn Bashīr¹³²: «Hva pleide Guds sendebud ﷺ å resitere på fredagen etter kapittelet 'Fredagen'¹³³?¹³⁴» Han svarte: «Hans Hellighet ﷺ pleide å resitere: 'Har underretningen om den katastrofen som vil overvelde, nådd deg?'¹³⁵»

¹²³ Setningen betyr at det er bedre å be på det stedet enn å gjøre det som kommer etter det i beretningen.

Al-Ḥarrah er et steinområde med svarte steiner, som om de var brent opp, det ligger utenfor Medina. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:406.

¹²⁴ Hjemme.

¹²⁵ På prekestolen.

¹²⁶ Den personen som er forsinket.

¹²⁷ Imam ash-Shāfi‘ī sa at han mislikte at noen gjorde dette, med mindre man ikke hadde mulighet til å komme fram til en plass for å kunne forrettet fredagstidebønnen i bønnesalen. Imam Mālik mislikte ikke dette så lenge imamen ikke hadde kommet eller var på prekestolen, før det var det ikke noe i veien, i hans øyne. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moghaṭṭā ‘an wajhil-Mowaṭṭa’*, 1:276.

¹²⁸ For å rette sin oppmerksomhet fullt og helt mot hans tale og fundere dypt over den og ikke være opptatt med noe annet.

Da Guds sendebud ﷺ talte, pleide følgesvennene å ha ansiktet vendt mot Hans Hellighet ﷺ. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:407.

¹²⁹ Imam Māliks standpunkt er at den som ikke ser imamen, bør i det minste vende ansiktet i bønneretningen. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:203.

¹³⁰ الأحياء – imam Mālik sa at det ikke er noe i veien for at en person sitter på denne måten mens imamen holder fredagsprekenen, og han kan også strekke ut bena, for det støtter ham. Al-Bājī, *Al-Montaqā sharḥ al-Mowaṭṭa’*, 1:203.

Det gjengis også etter imam Mālik at han fikk høre at våre mester ‘Abdollāh ibn ‘Omar ﷺ pleide å sitte ned med knærne trukket inn mot magen og holde rundt leggene på fredagen mens imamen prekte.

Abō Dāwōd gjenga at profeten ﷺ forbød å sitte ned med knærne trukket inn mot magen og holde rundt leggene på fredagen mens imamen prekte. Men etter det nevnte han syv skriftlærde som pleide å sitte sånn under fredagsprekenen, blant dem følgesvenner som våre mestre Ibn ‘Omar ﷺ og Anas ﷺ. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:408.

¹³¹ Uten en gyldig grunn som gjør at man blir fritatt.

¹³² An-No‘mān ibn Bashīr ibn Sa‘d ibn Tha‘labah al-Anṣārī al-Khazrajī, både han og hans far var følgesvenner. Han bosatte seg siden i Levanten. Han ble drept i Homs i det 65. året e.h., og han var 64 år gammel. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:408.

¹³³ Kapittel 62 i Koranen.

¹³⁴ I første bønneenheten ble kapittelet «Fredagen» resitert, spørsmålet handler om hva som ble resitert i den andre bønneenheten.

¹³⁵ Kapittel 88 i Koranen.

Det var ikke nødvendig å spørre om hva som ble resitert i den første bønneenheten, for det var kjent. Imam Mālik valgte å gå for å resitere kapittelet «Fredagen» i den første bønneenheten og det 88. kapittelet i den andre bønneenheten, og han tillot også kapittel 87. Az-Zarqānī, *Sharḥ az-Zarqānī ‘alā Mowaṭṭa’ al-imām Mālik*, 1:409.

22. Imam Mālik berettet etter Ṣafwān ibn Solaym – imam Mālik sa: «Jeg vet ikke om det er berettet etter profeten ﷺ eller ikke.¹³⁶» – at han sa: «Den som forsømmer fredagstidebønnen tre ganger¹³⁷ uten en grunn¹³⁸ eller sykdom, Gud vil sette segl på hjertet hans.¹³⁹»

23. Det brettes etter Ja‘far¹⁴⁰ ibn Moḥammad¹⁴¹, som berettet etter sin far (Moḥammad al-Bāqir), at Guds sendebud ﷺ holdt to prekener på fredagen, og Hans Hellighet ﷺ satt¹⁴² mellom dem.

¹³⁶ Omtrent de samme ordene har blitt gjengitt i *ḥadīth*-samlingene til at-Tirmizī (*As-Sonan: Bāb mā jā‘a fī tark al-jomo‘ah min ḡhayr ‘oẓr*, 2:373#500), Abō Dāwōd (*As-Sonan: Bāb at-tashdīd fī tark al-jomo‘ah*, 1:277#1052), an-Nasā‘ī (*As-Sonan: Bāb at-tashdīd fī at-takhallof ‘an al-jomo‘ah*, 3:88#1369) og Ibn Mājah (Moḥammad ibn Yazīd al-Qazwīnī, *Sonan Ibn Mājah: Bāb fī man taraka al-jomo‘ah min ḡhayr ‘oẓr* (Kairo: Dār iḥyā al-kotob al-‘arabiyyah), 1:357#1125, #1126). Disse gjengivelse har blitt erklært *ḡasan ṣaḡīḡ*. Det bekrefter at denne beretningens ord er gjengitt etter profeten ﷺ.

¹³⁷ Etter hverandre. Al-Kāndhlawī, *Kashf-ol-Moḡaḡḡā ‘an wajḡil-Mowaḡḡa*, 1:279.

¹³⁸ Slik som veldig dårlig vær.

¹³⁹ Grunnen til at det har blitt gitt tre sjanser, er for å gi tjeneren sjansen til å vende om, og en frist fra Herren, slik at tjeneren angrer sin synd. Å sette segl på hjertet vil si å forsegle det slik at det ikke kommer noe godt til det. Al-Bājī, *Al-Montaḡā sharḡ al-Mowaḡḡa*, 1:204.

¹⁴⁰ Kjent som aṣ-Ṣādiq (الصّادق) – den sannferdige). Hans forfar, vår elskede profet ﷺ, var også kjent ved den samme tittelen.

¹⁴¹ Al-Bāqir ibn ‘Alī ibn al-Ḥosayn ibn ‘Alī ibn Abī Ṭālib al-Hāshimī al-Madanī. Han døde i det 148. året e.h. Moṣ‘ab az-Zobayrī gjenga etter imam Mālik at han besøkte imam Ja‘far ibn Moḥammad hyppig i en tid. Han så han alltid gjøre en av disse tre verdifulle handlingene: Å forrette bønn, faste og resitere Koranen og alltid berette beretninger etter Guds sendebud ﷺ i tilstand av renhet (*wodō‘*). Han pleide ikke å snakke om det som ikke angikk ham. Han var av de skriftlærde, Guds tjener og de asketiske som bevisst frykter Gud. Az-Zarḡānī, *Sharḡ az-Zarḡānī ‘alā Mowaḡḡa’ al-imām Mālik*, 1:410.

¹⁴² Det er én fredagspreken, men den har to deler.

Å sitte mellom begge delene er *sonnah* og kjent, ifølge imam Māliks lære, men det er ikke et krav for gyldigheten til fredagsprekenen. Mālikī-skrifflærde anser lengden å sitte mellom fredagsprekenene like mye som mellom to *sajdah*. De anser det også som *sonnah* å stå og tale under fredagsprekenen. Hvis noen sitter, så skader vedkommende fredagsprekenens måte, men den blir ikke ugyldig. Al-Bājī, *Al-Montaḡā sharḡ al-Mowaḡḡa*, 1:204.